

על „מה שהיה

ספר חדש הביאה לנו דבורה בארון בשם „מה שהיה" והוא אוצר של ציורי רום מחיי עמנו בערים הנדחות בגולה. הציורים מעידים על עצמם כי הם לא יצירה של מספר היודע ליצור חדר שות שלא היו ולא נבראו, אלא הם — ציורי דבורה — עצם החיים, החיים והסבל של אחינו. שפתה של דבורה עשורה מאד והיא איננה סותרת על כל פרט, אם הוא רק מוסיף משהו לענין. ומתוך הספר הזה אנו מכירים בבהירות יתרה „מה שהיה", איך היו וסבלו אחינו בבוץ ובדחקות גוראה.

יותר עם זה לרנעים מפליא האור חזרה משם, אור של רחמים ותסד, אור של אהבה ויושר. מה שמביא לידי התרוסמות הנפש וכוח התקוה, כי למרות הכל, עם ישראל חי!

רושם יפה עושה הציור „נגינה", איך שתופרים קבר בבית הספרות ומומנים בו את הספרים הקרועים והבלים שאי אפשר להשתמש בהם. איך הקבורה נעשתה בהמון ובכלי נגינה, לזיה נאח לספרים הקדושים המוגבלים לגניזה.

סגנונה של דבורה בארון מצטיין בזה שהיא מתבלת את דבריה בפתגמי חז"ל מתלמוד ומדרשים. היא נבראה לא רק כת רב, אלא למדנית שאוצרות הספרות העתיקה גלויים לפנייה.

דוגמא בולטת מעני אחינו היא פתגמה שיש בו ריח של בדיחה (אוי לח לבדיחה זו!) (בע' 59): „דבר גדול תאמרו: זוג של נעלי בית... אולם מכל הנדודים ומכל חפושנו, מי מאתנו יכול להתפאר שיצא פעם מהם ברכוש יותר גדול?"

ואנו באמת יוצאים ברכוש גדול — בספר „מה שהיה" של דבורה בארון.

*

זהנני מסיים בכרכה: יתוס ה' את כוחה של דבורה בארון, ותמצא נחומים בעבודתה הפוריה לספרותנו, ולעמנו.

א. ז. רבינוביץ